

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ ΕΠΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Τοο ΚΛΑΥΔΙΟΥ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑ
Πρώην Καθηγητού Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κυρίως δια τους υποψηφίους πτυχιούχους και δη διδάκτορας των οικονομικών επιστημών (μακρό- και μικρο- οικονομικών), τους σπουδάζοντας εις Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), έχει από μακρού καθιερωθή η επιβαλλομένη διαδικασία συγγραφής διατριβής, νομοθετικώς, διοικητικώς, ερευνητικώς και εκπαιδευτικώς. Πολλά ξένα Α.Ε.Ι., ως και εκδοτικοί οίκοι δημοσιεύουν τακτικώς σχετικές μονογραφίας, κατόπιν υποδείξεων αρμοδίων πεπειραμένων Καθηγητών. Η παρούσα μονογραφία αποβλέπει εις την πλήρωσιν σχετικού εκδοτικού κενού εις την χώραν μας.

Οι κυριώτεροι σταθμοί της προμνησθείσης διαδικασίας είναι οι επόμενοι πέντε :

Α' ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ : ΚΑΤΟΠΙΝ ΕΓΚΡΙΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΥΤΗΣ

Προϋπόθεσις επιτυχούς προετοιμασίας διατριβής οιασδήποτε επιστημονικής ειδικεύσεως, είναι κατ' αρχήν η αυτοπρόσωπος συνεργασία του ως άνω υποψηφίου μετά του καθ' ύλην αρμοδίου Καθηγητού του οικείου Α.Ε.Ι. Ο υποψήφιος ούτος υποχρεούται να επισκεφθή τον προαναφερθέντα Καθηγητήν εις το Γραφείον του του Ιδρύματος, εις χρόνον καθορισμένον δια τον σκοπόν τούτον, ίνα από κοινού επιλέξουν το θέμα και το περίγραμμα της διατριβής, τα οποία

αφού υποβληθούν εγγράφως υπό μορφήν δηλώσεως και σχεδίου περιγράμματος, εγκριθούν προφορικώς κατά τα καθιερωμένα υπό του ιδίου Καθηγητού, δια της υπογραφής του.

Εις ωρισμένας χώρας της αλλοδαπής, πολλά των Α.Ε.Ι. δημοσιεύουν εις την αρχήν εκάστου ακαδημαϊκού έτους, καταλόγους περιέχοντας τους κατά το Ίδρυμα προτιμητέους τίτλους θεμάτων διατριβής. Επί πλέον, δημοσιεύουν τα αυτά Α.Ε.Ι., παραδείγματα τινά περιγραμμάτων, αντιστοίχου περιεχομένου προς τους προτεινόμενους τίτλους θεμάτων. Το θέμα και το περίγραμμα πρέπει να είναι ενδεικτικά της πρωτοτυπίας και ιδίως της επιστημονικής συμβολής του υποψηφίου. Τα περιεχόμενα της διατριβής αναγράφονται εις το περίγραμμα, κατά τας υποδείξεις του αρμοδίου Καθηγητού και βάσει της ροής των συλλογισμών του προς εκπλήρωσιν του επιδιωκουμένου σκοπού της διατριβής.

Τα ούτω κατ' αρχήν εγκριθέντα σχέδια με τον τίτλον του θέματος και με το περίγραμμα αυτού, παραλαμβάνει ο ενδιαφερόμενος μέλλον συγγραφεύς, ίνα μεριμνήση δια την δακτυλογράφησιν, ανά τρία αντίτυπα δι' έκαστον εξ αυτών. Μετ' επαλήθευσιν υπό του ιδίου της ορθής δακτυλογραφήσεως των δύο τούτων κειμένων εις διπλούν, ο αυτός ενδιαφερόμενος τα υποβάλλει πλέον εις τον προαναφερθέντα Καθηγητήν, προς υπ' αυτού τελικήν έγκρισιν, δια της υπογραφής και της σφραγίσεως των, με την σφραγίδα του Α.Ε.Ι. Ακολούθως, από έν αντίτυπον, υποβάλλει ο ίδιος εις την Γραμματείαν του Α.Ε.Ι. και κρατεί δι' εαυτόν τα δύο έτερα αντίτυπα.

Προκειμένου ο ενδιαφερόμενος αναγνώστης της παρούσης μονογραφίας να διευκολυνθή περισσότερο εις την σύνταξιν του περιγράμματος, ιδίως όταν ούτος ενδιαφέρεται δια την συγγραφήν διατριβής με οικονομικόν θέμα, εκρίθη χρήσιμος η προσθήκη κατωτέρω δύο υποδειγμάτων περιγράμματος, με θέματα σχετικά προς την μεταποίησιν και την Ελληνικήν οικονομίαν. Επροτιμήθησαν δε ταύτα, ως ανταποκρινόμενα προς τον τίτλον της ανά χείρας μονογραφίας. Συνάμα, πολλοί σπουδάσαντες Μάκρο - ή Μίκρο- Οικονομικήν, θα θελήσουν να συμβουλευθούν έν εξ' αυτών, ιδίως εάν πρόκειται να ασχοληθούν με σχετικόν θέμα.

1. ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

-

Ιστορική εξέλιξις της βιομηχανίας.

Πα ρ α γ ω γ ή (απαρίθμησις παραγομένων προϊόντων -Ποιότης, ποσότητες και αξία).

Πρώται ύλαι. Χρησιμοποιούμενοι πρώται ύλαι. Ποσότητες και αξία. Προέλευσις. Οργάνωσις αγοράς πρώτων υλών. Προοπτική μελλοντικής εξέλιξης.

Ενέργεια. Ως ανωτέρω.

Άλλαι ύλαι. Ως ανωτέρω.

Διάρθρωσις βιομηχανίας. Διάρθρωσις παραγωγικής διαδικασίας. Υφιστάμεναι παραγωγικαί μονάδες. Περιγραφή και αποτίμησις παγίου κεφαλαίου. Επιχειρηματική διάρθρωσις. Συγκέντρωσις επιχειρήσεων κ.λπ. Τόπος εγκαταστάσεως (παραγωγικών μονάδων και επιχειρήσεων).

Σπουδαιότης του κλάδου εντός της ελληνικής βιομηχανίας και της ελληνικής οικονομίας. Συμβολή εις εθνικόν εισόδημα, απασχόλησιν, αξιοποίησιν εγχωρίων πρώτων υλών, εξοικονόμησιν συναλλάγματος, βιομηχανικήν πρόοδον, ανάπτυξιν γεωργίας κ.λπ.

Ο ανθρώπινος παράγων. Διοικήσις-Επιχειρηματικότης. Εργατικός παράγων. Σύνθεσις (ηλικία - φύλον κ.λπ.). Ειδίκευσις, Αγορά εργασίας. Κοινων. ασφάλις. Δυνατότητες αναπτύξεως, απασχολήσεως, ειδικεύσεως κ.λπ.

Κόστος παραγωγής. Διάρθρωσις κ.λπ.

Κυκλοφορία προϊόντων τοῦ κλάδου. Αγωγοί διανομής. Εμπόριον. Συνεταιρισμοί. Οργάνωσις διανομής. Κόστος διανομής. Ποιότης υπηρεσιών διανομής. Μέθοδοι διανομής (χονδρικόν και λιανικόν εμπόριον-τυποποίησις προϊόντων και διανομή - εγχώριος αγορά, αγοραί εξωτερικού, έρευνα αγοράς κ.λπ.). Ανταγωνιστικότης εις την βιομηχανίαν. Προοπτική αναπτύξεως αγοράς.

Η χρηματοδότησις της βιομηχανίας. Έκτασις. Πηγαί κ.λπ.

Επιστήμη και βιομηχανική πρόοδος. Εκπαίδευσις και επιστημονική έρευνα εις την βιομηχανίαν. Εργαστήρια ερευνών. Ανάγκαι και προοπτική.

Επαγγελματική οργάνωσις εις την βιομηχανίαν. Εργοδοτών και εργατών.

Κρατική βιομηχανική πολιτική. Συμβολή Κράτους εις ανάπτυξιν του κλάδου κ.λπ.,

Συμπεράσματα. Δυνατότητες αναπτύξεως του κλάδου, εξεταζόμενοι αφ' όλων των ανωτέρω απόψεων.

2. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ

Πρόλογος

Μέρος Α'. Παραγωγικοί πόροι

Κεφάλαιον 1. Φυσικοί πόροι (Έδαφος και χρήσις αυτού, ήτοι έκτασις, διαμόρφωσις, καλλιέργεια κατ' είδη, δάση, λειμώνες, βοσκαί, πετρώδη εδάφη, όρη, ποταμοί κ.λ.π., γονιμότης και τύποι εδάφους, ορυκτός και ενάλιος πλούτος, υδάτινοι πόροι, ιαματικά πηγαί κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 2. Ανθρώπινοι πόροι (Πληθυσμός, κίνησις αυτού, μετανάστευσις, σύνθεσις κατά φύλον, ηλικίαν, απασχόλησιν εις πόλεις και ύπαιθρον, υγείαν, δίαιταν και γενικώς κατανάλωσιν τροφίμων, επίπεδον μορφώσεως και σχολεία, εργατικόν δυναμικόν κατά φύλον, ηλικίαν και είδος εργασίας, ανεργίας κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 3. Πραγματικόν κεφάλαιον 1) Γεωργικόν, ήτοι αξία αγρών, φυτειών, μηχανών, εργαλείων, ζώων εργασίας, μέσων αρδεύσεως, αποθηκών, πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, κυψελών, αλιευτικών μέσων, κτηνοτροφικού και δασικού πλούτου κ.λ.π. 2) Βιομηχανικόν, ήτοι αξία παγίου κεφαλαίου βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων. 3) Μεταλλευτικόν, ήτοι αξία παγίων εγκαταστάσεων και λοιπού εξοπλισμού μεταλλείων και ορυχείων. 4) Συγκοινωνιακόν, ήτοι οδικόν, σιδηροδρομικόν δίκτυον, μέσα μεταφοράς προσώπων και αγαθών, λιμενικά εγκαταστάσεις, πλωτά μέσα, αερολιμένες και εξοπλισμός των, εξοπλισμός τηλεγραφείων, τηλεφωνιών, ταχυδρομείων, ραδιοφωνικών σταθμών κ.λ.π. 5) Υπηρεσιών, ήτοι πάγιον κεφάλαιον εμπορικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων παραγωγής ή προσφοράς υπηρεσιών. 6) Οικοδομικόν, ήτοι αριθμός και κατ' εκτίμησιν αξία οικιών, αποθηκών, δημοσίων κτιρίων, ναών, μονών, νοσοκομείων κ.λ.π. 7) Δημοσίων Υπηρεσιών, ήτοι αξία κατ' εκτίμησιν υδροηλεκτρικών έργων, στρατιωτικών εγκαταστάσεων, εξοπλισμού σχολείων, γραφείων, νοσοκομείων κ.λ.π.

Μέρος Β'. Οικονομική δραστηριότητα

Κεφάλαιον 1. Γεωργία

α) Οργάνωσις γεωργικών πόρων (ήτοι κρατική, κοινοτική και ιδιωτική αγροτική ιδιοκτησία, κατανομή αυτής κατά μέγεθος, ποσοστόν ακτημόνων καλλιεργητών επί συνόλου αγροτών, συστήματα ενοικιάσεως, εμφυτεύσεως κ.λ.π. δι' αγροτικήν εκμετάλλευσιν, γεωργική παραγωγή κατ' είδος και ποσοστόν διαθέσεως αυτής εις την αγοράν, σημασία οικιακής οικονομίας εις την γεωργίαν κ.λ.π.

β) Γενική διάρθρωσις γεωργικών καλλιεργειών (ήτοι κατανομή εκτάσεων εις αρδευόμενος και μή, στρεμματική απόδοσις εκάστης καλλιέργειας και μέση κατά δένδρον, απόδοσις δενδρωδών καλλιεργειών, ποσότης και τύπος παραγομένων προϊόντων, αξία επί μέρους γεωργικών προϊόντων και συνολικής γεωργικής παραγωγής).

γ) Παράλληλοι γεωργικαί απασχολήσεις και συμβολή των εις εισόδημα αγροτικών οικογενειών (κτηνοτροφίας οικόσιτου, τυροκομίας, πτηνοτροφίας, αλιείας, μελισσοκομίας, σηροτροφίας κ.λ.π.).

δ) Μέγεθος εισοδήματος αγροτών (μετά στοιχείων κατά γεωργικούς κλάδους και εισοδηματικούς κλάσεις, σύνολον εισοδηματιών κ.λ.π.).

ε) Γεωργικαί επιχειρήσεις (μέσα αυτών μεγέθη, μέθοδοι και κόστος παραγωγής, μέσα παραγωγής, πωλήσεις κ.λ.π.).

στ) Η εργασία εις την γεωργίαν (ύψος αμοιβών αγρεργατών κατά φύλον, απόδοσις αυτών, ειδίκευσις, βαθμός απασχολήσεως, γνώσεις αυτών, συνθήκαι εργασίας κ.λ.π.).

ζ) Εμπόριον και τιμαί γεωργικών προϊόντων (διαλογή, τυποποίησις, συσκευασία, μεταφορά, μεσολαβούντα πρόσωπα μέχρι καταναλωτού, τιμαί πωλήσεως εις τόπους παραγωγής και καταναλώσεως, εξέλιξις τιμών κ.λ.π.).

η) Χρηματοδότησις γεωργίας (αυτοχρηματοδότησις, εξωτερική δια τραπεζών, συνεταιρισμών ή τρίτων τοιαύτη, διάρκεια χρονική αυτής, επάρκεια ή μη αυτής κ.λ.π.).

θ) Γεωργικοί θεσμοί (μορφαί και πρακτική σημασία συνεταιρισμών,

οργανισμών αγροτικής πίστωσης, αγροτικών ασφαλειών, γεωργικών επιμελητηρίων, κοινωνικής ασφάλισης κ.λ.π.).

ι) Γεωργικά βιομηχανία κατά κλάδους, μετά δυνατοτήτων απορροφήσεως πλεοναζόντων ή κακής ποιότητας γεωργικών προϊόντων.

ια) Αλιεία (ήτοι μορφαί αλιευτικής εκμεταλλεύσεως, εξοπλισμός αυτών, πεδία δράσεως των, παραγωγή, κατανάλωσις, τιμαί κ.λ.π.).

ιβ) Κτηνοτροφία και Δασοκομία (ως δι' αλιείων, με ειδικά στοιχεία συναφών εκμεταλλεύσεων).

ιγ) Μεταλλεία και ορυχεία (ως προηγουμένως).

Κεφάλαιον 2. Μεταποίησης.

α) Διάρθρωσις βιομηχανικής και βιοτεχνικής παραγωγής κατά κλάδους (με αριθμόν επιχειρήσεων κατά κλάσεις μεγέθους, αξία παγίου κεφαλαίου κατά κατηγορίας αυτού, απασχολούμενον προσωπικόν, είδος ενεργείας κινητηρίου κ.λ.π.).

β) Κόστος, παραγωγικότης και τιμαί, (μετά στοιχείων φορολογικών και κοινωνικών επιβαρύνσεων κατά κλάδους, χρήσεως εγχωρίων ή μη πρώτων και βοηθητικών υλών. πηγών χρηματοδοτήσεως και κόστους χρήματος κ.λ.π.).

γ) Παραγωγή και κατανάλωσις προϊόντων, (όγκος, αξία, τιμαί εις τόπους παραγωγής και καταναλώσεως, αποθέματα κ.λ.π.).

δ) Οικιακή μεταποιητική δραστηριότης (Κλάδοι εις ούς αύτη υφίσταται, όγκος και αξία παραγωγής της κ.λ.π.).

ε) Εργατικόν δυναμικόν (σύνθεσις αυτού κατά ηλικίαν, φύλον, απασχόλησιν, αμοιβήν, ειδίκευσιν κ.λ.π.).

στ) Ηλεκτρική ενέργεια (ως εις περίπτωσιν α).

ζ) Κατασκευαῖ-οικοδομαί (ως εις περίπτωσιν α).

Κεφάλαιον 3. Εμπόριον

α) Εσωτερικόν (αριθμός καταστημάτων κατά κλάδους, εμπόριον κατά κλάδους, εργαζόμενοι εις αυτούς, αμοιβαίων, μήκος εμπορικής αλύσεως εις

κυριωτέρας κατηγορίας εμπορευμάτων, βαθμός επιδράσεως εμπορίου επί τιμής αγαθών, μέσον εμπορικών κέρδος κατ' είδος εμπορίου).

β) Εξωτερικόν (εισαγωγή, εξαγωγή, εις όγκον και αξίαν, συμμετοχή εις εμπορικών ισοζύγιον και συμβολή εις κατανάλωσιν κ.λ.π. ως εις εσωτερικόν εμπόριον, όροι εμπορίου κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 4. Συγκοινωνία και Επικοινωνία

α) Διάξηράς μεταφοραί (έκτασις οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου και ποιότης αυτού, επάρκεια αυτού έναντι οικονομικών αναγκών και ιδία συνθέσεως του με τόπους παραγωγής, χρησιμοποιούμενα μεταφορικά μέσα και κόστος αυτών, συστήματα αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών κ.λ.π.).

β) Δι' ύδατος μεταφοραί (λιμένες και χωρητικότης των, κατάστασις των από απόψεως εξοπλισμού και εξυπηρετούμενης ενδοχώρας, κινήσις αυτών, επάρκεια των, είδη σκαφών και επάρκεια των δι' ανάγκας μεταφορών).

γ) Αεροπορικαί μεταφοραί (αριθμός, χωρητικότης και κατάστασις εξοπλισμού αεροδρομίων, βαθμός επάρκειας και κινήσις αυτών κ.λ.π.).

δ) Αποθηκεύσεις αγαθών (υφιστάμενοι εγκαταστάσεις, ψυγεία κ.λ.π. και επάρκεια των).

ε) Τηλεπικοινωνία (αριθμός τηλεφώνων, γραφείων ταχυδρομείων, τηλεγραφείων, τηλεφωνείων, μήκους τηλεγραφικών και τηλεφωνικών γραμμών, διεκπεραιουμένων επιστολών, τηλεγραφημάτων, τηλεφωνημάτων κ.λ.π. ραδιοφώνων, ασυρμάτων κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 5. Τουρισμός (αρχαιολογικοί χώροι, κειμήλια, μοναί, φυσικαί καλλοναί, ιαματικά πηγαί, ξενοδοχεία, εστιατόρια, θέατρα, κέντρα διασκεδάσεως, κινήσις εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού και σχετικά έσοδα και έξοδα).

Κεφάλαιον 6. Πίστις, ασφάλεια και λοιπαί υπηρεσίαι (αριθμός επιχειρήσεων τραπεζικών, ασφαλιστικών κ.λ.π. και συμβολή εκάστου κλάδου εξ αυτών εις την συνολικήν οικονομίαν).

Κεφάλαιον 7. Δημόσια Οικονομικά (απόδοσις αμέσου και εμμέσου φορολογίας κράτους και οργανισμών αυτοδιοικήσεως, σχέσις αυτής προς συνολικόν εισόδημα, δημόσια δαπάναι καταναλώσεως και επενδύσεως, δημόσια κτήματα, κρατικά επιχειρήσεις και ιδρύματα κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 8. Πίστις (Τράπεζαι, και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα, καταθέσεις, χρηματοδοτήσεις, αγορά κεφαλαίου και χρήματος γενικώς κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 9. Σχέσις τοπικής προς εθνικήν οικονομίαν (εν σχέσει προς εισόδημα, κατανάλωσιν, αποταμίευσιν, επένδυσιν, παραγωγήν, εμπόριον, πλούτον κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 10. Κριτική υφισταμένης καταστάσεως και δυνατότητες περαιτέρω αναπτύξεως της.

Β'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΕΡΓΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ. ΠΡΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΙΝ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Η κατά τα ανωτέρω θεμελίωσις, εξασφαλίζει επιτυχή εξαγωγήν πορισμάτων επί της αληθούς πορείας των ειδικών δια την διατριβήν φαινομένων ή γεγονότων, διαχρονικώς και διαχωρικώς, προς την τελικήν επίτευξιν του σκοπού τη διατριβής.

1. Η επιστημονική έρευνα, ειδικώς, κατά το πλείστον διεξάγεται υπό ομάδος εμπειρών και ειδικευμένων επιστημόνων. Εις τοιαύτην ομάδα συνιστάται, όπως ο επιδιώκων την συγγραφήν της διατριβής προσκολληθή ως παρατηρητής δια τα ενδιαφέροντα αυτόν φαινόμενα ή γεγονότα, με τα οποία πρόκειται να εμπλουτίση επιτυχώς την μέλλουσαν διατριβήν του. Βεβαίως, τα τοιουτοτρόπως παρατηρούμενα φαινόμενα ή γεγονότα, πρέπει να ανταποκρίνονται, διαχρονικώς και διαχωρικώς, αμέσως ή εμμέσως, προς το θέμα και αναλυτικώτερον προς το περιγραμμά της διατριβής.

Ευνοϊκοί όροι διεξαγωγής επιστημονικής ερεύνης συνίστανται αναλυτικώς και κατά κύριον λόγον από: Την αριθμητικήν και ποιοτικήν επάρκειαν της ομάδος των ερευνητών, το κατάλληλον περιβάλλον διεξαγωγής της ερευνητικής προσπάθειας, την αρμονικήν συνεργασίαν όλων των μελών της ομάδος, τον αποδοτικόν μηχανικόν εξοπλισμόν, τον επαρκή και άνετον χώρον και τόπον ερεύνης, την ηθικήν και υλικήν αμοιβήν της ιδίας ομάδος εξ ερευνητών και λοιπού βοηθητικού προσωπικού, συμφώνως προς τον βαθμόν αποδόσεως εκάστου τούτων, κ.λ.π.

Είναι επίσης απαραίτητος η πλήρης απαλλαγή από παντός υποκειμενικού επηρεασμού του συνόλου των ανωτέρω μελών, κατά την άσκησιν ιδίως των καθηκόντων των. Επηρεασμοί του είδους τούτου είναι

συνήθως οι σχετικοί προς τα ατομικά και τα ξένα συμφέροντα και τας επαγγελματικούς επιδράσεις.

2. Προσφυγή εις αξιόλογα έργα συγγραφέων, σχετιζόμενα αμέσως ή και εμμέσως προς τα εγκριθέντα, θέμα και περίγραμμα της διατριβής, αλλά και γενικώς οιασδήποτε επιστημονικής συγγραφής, συνιστά το δεύτερον βασικόν σκέλος απαρχής της συγγραφής της διατριβής, αλλά και πάσης φύσεως επιστημονικής εργασίας. Ούτως αποφεύγεται μελλοντική πιθανότης περιττής περαιτέρω μελέτης του υποψηφίου συγγραφέως. Η αυτή προσφυγή, απαλλάσσει τον ίδιον και από την πιθανότητα υπάρξεως εις αυτόν βαρείας τινός πλάνης.

Κρίνεται όθεν επιβεβλημένον, όπως πρό πάσης προαναφερθείσης προσφυγής, ο ενδιαφερόμενος επιδώξη όπως συναντηθή με τον αρμόδιον Καθηγητήν του Α.Ε.Ι., ίνα τον συμβουλευθή περί του τρόπου των σχετικών ενεργειών του εις αυτήν την περίπτωσιν. Είναι βέβαιον, ότι ο Καθηγητής ούτος θα υποδεχθή ευχαρίστως τον ενδιαφερόμενον τούτον και προθύμως θα τον ενημέρωση ποία είναι, κατ' αυτόν, τα κατάλληλα σχετικά έργα αξιόλογων συγγραφέων ή οργανισμών, με τα οποία ούτος θα θεμελίωση επιτυχώς την διατριβήν του.

Η αναζητήσεις των έργων τούτων, αποτελεί το επόμενον στάδιον των ενεργειών του προαναφερθέντος επιδόξου συγγραφέως. Κατά κανόνα, ο πλέον κατάλληλος χώρος είναι των ειδικών και των γενικών βιβλιοθηκών, αι οποίαι είναι συστηματικά και κατά το δυνατόν αι πλέον πλήρεις εις επιστημονικά έργα, ως εκείνα τα οποία ήδη υπεδείχθησαν αρμοδίως. Επιπροσθέτως, ο ενδιαφερόμενος έχει πολλάκις την δυνατότητα να ανατρέξη εις την ύπαρξιν αυτοτελών ή μη εκδόσεων εις τας οποίας δημοσιεύονται κατάλογοι του προαναφερθέντος είδους βιβλιοθηκών. Π.χ., παρ' ημίν έχει δημοσιευθή υπό του Υπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως παρόμοιος κατάλογος, εις Αθήνας το έτος 1964.

Σύστημα ευρετηριάσεως του συνόλου των έργων τα οποία υπάρχουν εις εκάστην παρομοίαν βιβλιοθήκην, υπάρχει πάντοτε. Τούτο συνίσταται από δύο σειράς δελτιοθηκών. Η πρώτη περιέχει δελτία καθ' ύλην και η δευτέρα κατά συγγραφείς, κατ' απόλυτον δε λεξιγραφικήν σειράν.

Εάν το θέμα της διατριβής άπτεται της Ελληνικής οικονομίας, σκόπιμον θεωρείται όπως παρασχεθή σχετική συνδρομή εις τον ενδιαφερόμενον νέον επιστήμονα, δια της υποδείξεως τρόπου αναζητήσεως της υπαρχούσης εις την Ελλάδα οικονομικής βιβλιογραφίας, εις την οποίαν ιδίως αναγράφονται σχεδόν το σύνολον των εκδοθέντων από του 1929 και εντεύθεν συγγραμμάτων, μελετών, μονογραφιών και άρθρων.

Κατά πρώτον λόγον, τα παρ¹ ημίν επιστημονικά δημοσιεύματα οικονομικού περιεχομένου, διαρκούσης αφ' ενός της περιόδου 1929 -1940. αναγράφονται εις τας ετησίους αυτοτελείς εκδόσεις, εις τεύχη του τότε Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου, υπό τον τίτλον «Οικονομική Βιβλιογραφία της Ελλάδος», αφ' ετέρου, δια εκδόσεις γενικώς της χώρας, από του έτους 1952 και εντεύθεν, ο ενδιαφερόμενος δύναται να προστρέξη εις τας ετησίους αυτοτελείς, εις τεύχη, εκδόσεις του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών, αι οποίαι είναι συντεταγμένοι πλήρως εις την γαλλικήν, υπό τον τίτλον «Bulletin Analytique de Bibliographie Hellénique». Ενταύθα περιέχεται και η αντίστοιχος οικονομική βιβλιογραφία της χώρας μας.

Κατά δεύτερον λόγον, ειδική και γενική βιβλιογραφία είναι δημοσιευμένη εις τας κυριώτερας Ελληνικός εγκυκλοπαίδειας. Π.χ., περιέχεται αξιόλογος ειδική βιβλιογραφία εις τας δύο επόμενας εγκυκλοπαίδειας: Την «Οικονομικήν και Λογιστική ν», εκ δέκα τόμων, των ετών 1956 - 69 και την «Οικονομικών Επιστημών», εκ δέκα επίσης τόμων, των ετών 1973-78. Ωσαύτως, περιέχεται αξιόλογος ειδική βιβλιογραφία εις τας επόμενας οκτώ επιστημονικός εκδόσεις: Αρχείον Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών, 1921 - 70. Επιθεώρησις Κοινωνικής και Δημοσίας Οικονομικής, 1932 -43. Οικονομικά και Εμπορικά Φύλλα, 1940-44. Οικονομικά Χρονικά, 1945, Επιθεώρησις Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, 1946-67. Οικονομικός Παρατηρητής, 1949-51. Επιθεώρησις Ελληνικής Οικονομίας, 1950-52. Σπουδαί, 1952 και εντεύθεν.

Η αποδελτίωσις, συγκέντρωσις και ταξινομήσις των επιλεγισών συγγραφικών πηγών, αποτελεί την συνέχειαν. Η έκτασις της αποδελτιώσεως εξαρτάται από τον βαθμόν σπουδαιότητος των επιλεγέντων αποσπασμάτων, αμέσου και εμμέσου σχέσεως των προς το κείμενον της διατριβής. Εξ άλλου, η συγκέντρωσις των ούτω συμπληρωμένων δελτίων, βοηθεί εις την ταξινομήσιν των, συμφώνως προς το εγκεκριμένον περίγραμμα, την λογικήν και την γνώσιν του συγγραφέως.

Η επισταμένη μελέτη, πλέον, των ταξινομημένων δελτίων είναι αποφασιστική εις την επιτυχή προπαρασκευήν της συγγραφής της διατριβής. Διαρκούσης της μελέτης ταύτης, διενεργείται η δέουσα επιλογή των περιεχομένων, τόσον με βάσιν τα πορίσματα της διενεργηθείσης επιστημονικής ερεύνης, όσον και με βάσιν τα ήδη επιλεγμένα και ταξινομημένα δελτία εκ χωρίων ξένων κειμένων και εκ παραστάσεων, δια να ενταχθούν εις το κύριον τμήμα της διατριβής.

Γ'. ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

1. Η πιστή συμμόρφωση του γράφοντος προς τα ήδη προαναφερθέντα δүйο-κείμενα, τα οποία ενεκρίθησαν αρμοδίως υπό του οικείου Α.Ε.Ι., ήτοι του τίτλου της διατριβής και του περιγράμματος της, αποτελεί την πρώτην και βασικήν προϋπόθεσιν δι'αυτόν. Η επομένη, επίσης βασική, προϋπόθεσις συμμορφώσεως του γράφοντος, συνίσταται εις την πιστήν τήρησιν των εθνικών και διεθνών κανόνων συγγραφής της επιστημονικής διατριβής. Οι κανόνες ούτοι αναφέρονται κατωτέρω, κατά στάδια διαδικασίας συγγραφής της διατριβής και ιδίως επί οικονομικού θέματος.

2. Το εισαγωγικόν κείμενον της διατριβής, περιλαμβάνει συνήθως τα αναγραφόμενα εις το εξώφυλλον αυτής, ως και εις τον ακολουθούντα πίνακα περιεχομένων και τον πρόλογον. Έκαστον των τριών τούτων τμημάτων του εισαγωγικού κειμένου άρχεται εκ της κορυφής σχεδόν της αντιστοίχου σελίδος.

α) Το εξώφυλλον αφιερύεται εις την παρουσίασιν της ταυτότητος της διατριβής κατά συνοπτικόν τρόπον. Συγκεκριμένως, εις αυτό αναγράφονται, κατά σειράν εκ των άνω προς τα κάτω: Το πλήρες ονοματεπώνυμον του γράφοντος, ο εγκριθείς τίτλος της διατριβής, (με μεγάλα αναλόγως κεφαλαία γράμματα), κατόπιν προστίθεται (με μικρότερα γράμματα κεφαλαία) το Α.Ε.Ι. εις το οποίον πρόκειται να υποβληθή προς έγκρισιν η διατριβή, ή έχει ήδη εγκριθή, οπότε εις την Ελλάδα πρόκειται πλέον περί του τελικού κειμένου, το οποίον κατά κανόνα πρέπει να είναι έντυπον. Περί το κάτω μέρος του εξωφύλλου αναγράφεται ο τόπος και το έτος υποβολής ή εκδόσεως της διατριβής, εάν δε πρόκειται περί έντυπου κειμένου, προστίθεται και η ονομασία του εκδότου. Τα έντυπα κείμενα του εξωφύλλου καταλαμβάνουν την πρώτην αυτού σελίδα, πολλάκις δε και την πρώτην σελίδα του εσωφύλλου, εις την οποίαν ταύτα επαναλαμβάνονται.

β) Ο πίναξ περιεχομένων (μερών, κεφαλαίων και ενσωματωμένων αποσπασμάτων) εις την διατριβήν, ακολουθεί, υπό μορφήν καταλόγου περιεχοντος κατά σειράν αναγραφής εις το κείμενον, τους πλήρεις τίτλους αυτών. Πρό εκάστου τίτλου, αναγράφονται ο αντίστοιχος αύξων αριθμός αυτού και ο χαρακτηρισμός του (ως μέρους ή κεφαλαίου, ή και αποσπάσματος). Τοιουτοτρόπως, εξαντλείται το σύνολον των περιεχομένων της διατριβής.

γ) Ο πρόλογος, δια να αναφέρει λακωνικώς ολίγα τινά περί του σκοπού τον οποίον επιδιώκει εις την διατριβήν ο γράφων και ποία περίπου είναι τα κυριώτερα σχετικά επιτεύγματα. Η ευγνώμων αναγνώρισις των συνδραμόντων σχετικώς τον γράφοντα επιστημόνων και επιστημονικών οργανισμών, θεωρείται αναγ-

καία, τόσο ηθικώς, όσο και επιστημονικώς. Βεβαίως, εις την αναγνώρισιν ταύτην δεν πρέπει να περιλαμβάνονται όσοι των Καθηγητών του οικείου Α.Ε.Ι. συνέδραμον τον γράφοντα δια την συγγραφήν της διατριβής του. Η παράληψις αυτή εξυπακούεται, δοθέντος ότι οι προαναφερθέντες Καθηγηταί εξεπλήρωσαν ούτω το ακαδημαϊκόν αυτών καθήκον.

3. Το κύριον κείμενον της διατριβής, είναι το προσφέρον την ουσίαν της επιστημονικής επιδόσεως του γράφοντος. Ενταύθα, ο γράφων αναπτύσσει το θέμα και το περίγραμμα της διατριβής, ως ταύτα ήδη έχουν εγκριθεί. Επιδιώκεται θεμελιωδώς, ο επιτυχής συνδιασμός των γνώσεων και των συγγραφικών ικανοτήτων του επιδόξου τούτου συγγραφέως, μετά των πορισμάτων της παρ' αυτού παρακολουθηθείσης ομαδικής επιστημονικής ερεύνης και υπό του ιδίου επιλογείσης επιστημονικής ύλης από συγγραφικάς πηγάς τρίτων. Εις τας ιδίας αυτού γνώσεις, προστίθενται εξακριβωμένοι παρόμοιοι εκ της ερεύνης και των τρίτων συγγραφικών πηγών, προς αντικειμενικήν και πληρεστέραν ενημέρωσιν των αναγνωστών της διατριβής, προς επαλήθευσιν, ερμηνείαν, ανάλυσιν και αξιολόγησιν των γραφομένων και γενικώς προς ολοκλήρωσιν του κυρίου τούτου κειμένου.

Η τοιαύτη σύνθεσις, συνοδεύεται απαιρητήτως από επιτυχή και ανταξίαν διαπραγμάτευσιν και διατύπωσιν αυτού. Ειδικώτερον, ο γραπτός εκφραστικός λόγος πρέπει πάντοτε να διακρίνηται εις την περίπτωσιν ταύτην, από τα ακόλουθα, κατά κανόνα, προσόντα: Ακρίβειαν, αντικειμενικότητα, διαύγειαν, απλότητα, σεμνότητα, συντομίαν και περιεκτικότητα. Συγκεκριμένως, η σεμνότης διακρίνεται από τη αποφυγήν του γράφοντος να αναφέρεται εις πρόσωπον, εκτός μόνον όταν ούτος εκθέτη ιδίαν γνώμην. Απαγορεύεται, τέλος, όπως εις το κείμενον της διατριβής εμφιλοχωρούν ατέλειαι, και ιδίως ανακρίβειαι, παραλείψεις και γραμματικά ή συντακτικά σφάλματα.

Η αυστηρά τήρησις των ως άνω υποδείξεων, συμβάλλει πάντοτε σημαντικώς, ώστε τελικώς να εκτιμάται αναλόγως η όλη επιστημονική εκδήλωσις της διατριβής, ιδίως δε όταν αυτή είναι πρωτότυπος ή συμβάλλει, έστω και κατά τι, εις την προσέγγυσίν της κατά τον Πλάτωνα, «εξ αντικειμένου αληθείας» επι της υπάρξεως και της εξελίξεως του εσωτερικού και πρωτίστως του εξωτερικού κόσμου, ο οποίος περιβάλλει την ανθρωπότητα.

Η ενσωμάτωσις εν γένει αποσπασμάτων εκ συγγραφών τρίτων, ως ήδη ελέχθη, συμπληρώνει απαιρητήτως το κύριον κείμενον της διατριβής, ως και οιασδήποτε ετέρας επιστημονικής εργασίας. Η ενσωμάτωσις αυτή στηρίζεται εις δεδομένην τεχνικήν, ανταποκρινόμενην εις τον προορι-

σμόν των αποσπασμάτων εκ κειμένων και παραστάσεων. Εάν είναι διαφόρου διατυπώσεως και ποιότητας τα εντασσόμενα εις το κύριον κείμενον αποσπάσματα, τότε επιτρέπεται εις τον γράφοντα την διατριβήν να διορθώνη φραστικούς ταύτα, χωρίς όμως να αλλοιώνη την έννοιαν αυτών, αλλ' απλώς να τα καθιστά ομοιογενή εις εμφάνισιν, ώστε να αποφεύγηται τυχόν σύγχυσις εις τον αναγνώστην αυτών.

Επίσης, αύξοντα αριθμητικά σύμβολα συντελούν οπωσδήποτε εις την διάκρισιν εκάστης κατηγορίας αποσπασμάτων. Η τοιαύτη διάκρισις διευκολύνει την αναζήτησίν των, τόσον εις το κύριον κείμενον, όσον και εις την πηγήν εκ της οποίας ταύτα προέρχονται. Π.χ., τα εκ κειμένων τρίτων πηγών προερχόμενα αποσπάσματα, διακρίνονται με πρόταξιν εις τον τίτλον εκάστου τούτων αύξοντος αριθμού εκ της ελληνικής αριθμητικής αλφαβήτου, πολλάκις με κεφαλαία γράμματα και ενίοτε με μικρά. Εξ άλλου, τα εκ στατιστικών πινάκων προερχόμενα αποσπάσματα, διακρίνονται δι'ομοίας προς την προηγουμένην προτάξεως αύξοντος λατινικού αριθμού. Τέλος, τα εξ ετέρων παραστάσεων προερχόμενα αποσπάσματα, διακρίνονται δι'ομοίας ωσαύτως προτάξεως αύξοντος αραβικού αριθμού (1, 2, 3, κ.ο.κ.), ή ακόμη και δι'αστερισκων κατ' αύξουσαν σειράν (* **, ***, κ.ο.κ.).

Η ενσωμάτωσις αποσπασμάτων από κείμενα ετέρων συγγραφών, επιβάλλεται όπως πραγματοποιήται άνευ ουδεμιός τούτων αλλοιώσεως, ώστε να παραμένουν εντελώς αμετάβλητα, όπως είχαν ταύτα αρχικώς. Ο κανών ούτος τηρείται πάντοτε αυστηρώς εις τας ακολούθους δύο πρωτίστως, περιπτώσεις. Προκειμένου περί παραθέσεως ορισμών, νομοθετικών κειμένων, ακόμη και εύστοχων εκφράσεων διασημοτήτων ή ιδιαιτέρου ενδιαφέροντος. Προκειμένου, πάλιν, περί αποσπασμάτων από κείμενα ετέρων συγγραφών, τα οποία συμπληρώνουν το κύριον της διατριβής κείμενον και πρό παντός όταν επαληθεύουν τούτο, με απόψεις και δεδομένα.

Αποσπάσματα από κείμενα ετέρων συγγραφών, περιέχοντα αρκετά σφάλματα διατυπώσεως, γραμματικά, συντακτικά κ.λ.π., επιδέχονται, πρό της ενσωμάτωσεως των εις το κύριον κείμενον, σχετικών διορθώσεων, προσθηκών ή αφαιρέσεων. Εκάστη διόρθωσις, ή προσθήκη, τίθεται εις τα αποσπάσματα εντός δύο αγκυλών. Εκάστη, εξ άλλου, αφαιρέσις ασχέτου ή άνευ σημασίας φράσεως εκ του αρχικού κειμένου, επιτρέπεται να παραλήπηται και εις την θέσιν αυτής να αναγράφονται εις το απόσπασμα τρεις διαλυτικάί τελείαι, προς σχετικήν ένδειξιν αυτής της παραλήψεως.

Παράφρασις αποσπώμενου κειμένου δικαιολογείται, μόνον όταν τα σφάλ-

ματα του προς απόσπασιν κειμένου είναι σοβαρά και πολλά. Αλλ' η παράφρασις αυτή δεν επιτρέπεται να μεταβάλη την έννοιαν του αρχικού κειμένου.

Παραποίησης οιαδήποτε του υπό απόσπασιν και ένταξιν εις το κύριον κείμενον, κειμένου εξ ετέρων συγγραφών, απαγορεύεται οπωσδήποτε. Άλλως τε, αυτή τιμωρείται και ποινικώς ως «ψευδής δήλωσις», συμφώνως προς τον ισχύοντα Ποινικόν Κώδικα, εις τας διατάξεις αυτού περί διαφημίσεως.

Η ενσωμάτωσις αποσπασμάτων από στατιστικούς πίνακας και ετέρας παραστάσεις (διαγράμματα, χάρτας, εικόνας κ.λ.π.) δημοσιευμένος εις ετέρας συγγραφάς, εις το κύριον κείμενον, διέπεται ωσαύτως από δύο πρωτίστως τεχνικούς κανόνες, σχετικούς προς την κατά το δυνατόν μεγαλύτεραν αυτών απλότητα και κατά το δυνατόν περιορισμένον μέγεθος, όχι δε μεγαλύτερον των διαστάσεων μιας σελίδος του κυρίου κειμένου. Εάν αι διαστάσεις παραστάσεως τινός εις την πηγήν, της συμβαίνει να υπερβαίνουν το μέγεθος σελίδος της διατριβής, τότε κρίνεται αναγκαίον όπως πρό της εντάξεως του εις την διατριβήν χρησιμοποιηθή μηχανισμός παραγωγής φωτοτυπίας, ανέτως ενσωματουμένης και χωρίς πιθανότητας αυτή να είναι δυσανάγνωτος και σχοινοτενής. Εάν καθίσταται ανέφικτος η έκδοσις τιαύτης φωτοτυπίας, είναι πλέον προτιμητέα, εφ' όσον θεωρείται απαραίτητος η ενσωμάτωσις αυτή του αποσπάσματος, να παραχθή απόσπασμα μεγαλυτέρου μεν σχήματος της σελίδος της διατριβής, αλλά υπαγομένου εις την κατηγορίαν των «εκτός κειμένου» προσθηκών εις αυτήν, ήτοι επι ιδιαιτέρου φύλλου χάρτου επικολουμένου εις το σώμα της διατριβής.

Α'. ΜΕΣΑ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΓΝΗΣΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Αι παραπομπάι και αι υποσημειώσεις ανά ιδιαίτερα αντίστοιχα ζεύγη παρέχουν κατά πρώτον λόγον τα μέσα παραβολής και ελέγχου της γνησιότητος του κυρίου κειμένου. Ο συγγραφεύς οιασδήποτε επιστημονικής εργασίας και ιδιαιτέρως διατριβής, είναι βεβαίως τόσο ευσυνείδητος, ώστε ουδέποτε ιδιοποιείται ξένην τινά πνευματικήν ιδιοκτησίαν. Ενδεχομένη, άλλωστε, παραβολή και σύγκρισις δια διασταυρώσεως χωρίου τινός της διατριβής προς έτερον χωρίον ανεγνωρισμένης επιστημονικής πηγής, είναι πιθανόν να αποκάλυψη σχετικήν ηθικήν, επιστημονικήν και νομικήν παράβασιν του γράφοντος, με αποτέλεσμα, όχι μόνον επιστημονικών και ετέρων δυσμενών συνεπειών, αλλά και προβλεπομένην υπο της κειμένης Ελληνικής ή και ξένης νομοθεσίας, περί κλοπής ξένης πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το σύστημα τούτο, πρωτίστως, διευκολύνει τον οιονδήποτε αναγνώστην επιστημονικής εργασίας και ιδίως διατριβής, όχι μόνον εις το να ασκήση σχετικόν έλεγχον, αλλά και να διαπίστωση τον βαθμόν γνησιότητος των γραφομένων εις το κύριον κείμενον. Προς τούτο, εφαρμόζεται πάντοτε ευδιάκριτος συμβολισμός αυξούσης, διπλής αριθμήσεως εις τας περισσοτέρας σελίδας του κυρίου κειμένου. Ο συμβολισμός ούτος καθίσταται ευδιάκριτος, όταν η προμνησθείσα αύξουσα αριθμησις τίθεται υπό του γράφοντος ολίγον υψηλότερον των γραμμάτων του κειμένου και πολλάκις εντός παρενθέσεως.

Αναπόσπαστον ζεύγος ανά αύξοντα αριθμόν επισημαίνεται εις εκάστην παραπομπήν εντός του κειμένου και εις αντίστοιχον αυτής υποσημειώσιν κάτωθι του κειμένου τούτου, το οποίον προβλέπεται να διατίθεται εκάστοτε εις ομοίας περιπτώσεις. Ο συγκεκριμένος αύξων αριθμός της παραπομπής αναγράφεται μετά την περάτωσιν του οικείου χωρίου αναπτύξεως εις το κύριον κείμενον και μάλιστα ολίγον άνωθεν των γραμμάτων του κειμένου τούτου. Ο αντίστοιχος του ως άνω συγκεκριμένου αριθμού, προηγείται της συμπληρούσης το αναπόσπαστον ζεύγος υποσημειώσεως και συνάμα εις το αυτό ύψος των γραμμάτων της υποσημειώσεως.

Δια του τεχνικού τούτου συστήματος, εκάστη παραπομπή επισημαίνει εις τον αναγνώστην την ύπαρξιν αντιστοιχίου και ισαρίθμου υποσημειώσεως, ήτοι σημειώσεως κειμένης υπό το κύριον κείμενον της αυτής σελίδος. Σύμβολα της αριθμήσεως ταύτης χρησιμοποιούνται ως επι το πλείστον το των αραβικών αριθμών, ενίοτε δε και τα δι' αστερίσκων. Η ανα ζεύγος τοιαύτη αριθμησις πραγματοποιείται συνήθως ανά σελίδα του κυρίου κειμένου, εις την οποίαν υπάρχει συνάμα σχετική ή σχετικοί παραπομπάι, με αντίστοιχον ή αντιστοιχίους υποσημειώσεις.

Η τοιαύτη αύξουσα αριθμησις επεκτείνεται, όταν ο συγγραφεύς συγκεντρώνει τας υποσημειώσεις, όχι πλέον ανά σελίδα του κυρίου κειμένου, αλλά ανά τέλος κεφαλαίου ή μέρος ή και ολοκλήρου του κειμένου τούτου. Τοιουτοτρόπως, ο αναγνώστης διακόπτει την ανάγνωσίν του, δια να ενημερωθή επι των υποσημειώσεων μόνον όταν αύται είναι καταχωρημένοι εις το τέλος εκάστου κεφαλαίου μέρος ή και της όλης αναπτύξεως του κειμένου.

Ο χώρος των ανά σελίδα υποσημειώσεων προκαθορίζεται, αναλόγως προς την εκ των προτέρων προσδιοριζομένην έκτασιν του κυρίου κειμένου, του περιέχοντος σχετικός παραπομπάς, ως και την έκτασιν εκάστης των αντιστοιχίων υποσημειώσεων.

Η μη έγκαιρος και ακριβής πρόβλεψις του χώρου τούτου, έχει ενίοτε ως

συνέπειαν την μη επάρκειαν του χώρου καταχωρήσεως των της αυτής σελίδος υποσημειώσεων, αι οποίαι αντιστοιχούν εις ισάριθμους παραπομπάς εις το κύριον κείμενον. Εις την περίπτωσιν ταύτην, σκόπιμον κρίνεται, όπως επιδιώκηται υπό του συγγραφέως της διατριβής η διακοπή της τελευταίας σειράς του χώρου υποσημειώσεων με φράσιν και ιδίως λέξιν, δυναμένην επίσης να διακοπή, ίνα πλέον ο αναγνώστης εννοήση ότι η τελευταία αυτή υποσημείωσις συνεχίζεται εις τον χώρον των υποσημειώσεων της επομένης σελίδος του κυρίου κειμένου.

Διαχωριστική οριζόντια γραμμή σύρεται μεταξύ των χώρων κυρίου κειμένου και υποσημειώσεων. Αύτη, άρχεται από του αριστερού περιθωρίου της σελίδος και διήκει μέχρι του μεσαίου σημείου αυτής. Εάν εις δεδομένον χώρον υποσημειώσεων της αυτής σελίδος και της αυτής υποσημειώσεως, καταχωρούνται πλείονες της μιας επιστημονικαί εργασίαι του ίδιου συγγραφέως, τότε η σειρά καταχωρήσεως εκάστης τούτων προσδιορίζεται από την προτεραιότητα του χρόνου της εκδόσεως της. Επιπλέον, κατά την καταχώρησιν πέραν της πρώτης συγγραφής, δεν επαναλαμβάνεται το ονοματεπώνυμον του συγγραφέως της, αλλ' αντ' αυτού τίθεται παύλα, μεγαλύτερα της συνήθους (περίπου τριπλάσια). Εάν, πάλιν, εκάστη υποσημείωσις πρέπει να αποτελήται από παραγράφους πέραν της μιας, τότε εκάστη τούτων άρχεται αναγραφομένη επι νέας γραμμής, προς διάκρισιν.

Λέξεις επαναλαμβανόμεναι εις τας υποσημειώσεις (και εις την βιβλιογραφίαν) συντέμνονται ως εξής: Βλέπε εις βλ., ένθα ανεφέρθη εις έ.α., πλείονα εις πλ., του αυτού ή *ibidem* εις *ibit*, μνημονευθέν ήδη έργον ή *opere citato* εις *op. cit.*, συγκρίνατε ή *confer* εις *cf.*, συγκρίνατε με προηγηθείσαν εργασίαν ή *confer ante* εις *cf. ante*, συγκρίνατε με επόμενην εργασίαν ή *confer post* εις *cf. post*, ως κατωτέρω εις *infra*, παραβάλατε προς εις *prbl.*, ως ανωτέρω εις *supra*, σελίς και σελίδες εις *σ.* και *σσ.* Ως γνωστόν, οι ξενόγλωσσοι όροι είναι λατινικής προελεύσεως και χρησιμοποιούνται εις παρόμοιας περιπτώσεις διεθνώς.

Αι παρεχόμενοι εις υποσημειώσεις και γενικώς εις βιβλιογραφίαν πληροφορίες, αναφέρονται κυρίως, εις συμπληρωματικός γνώσεις δια τον αναγνώστην. Σχετικώς παρατίθενται ενταύθα αξιόλογοι συγγραφικοί πηγαί, εκ των οποίων ηντλήθησαν απόψεις, πληροφορίες και στοιχεία, ή έλαβεν υπ' όψιν αυτάς ο συγγραφεύς της διατριβής δια την επιτυχεστέραν ανάπτυξιν και επαλήθευσιν του θέματος εις ωρισμένα χωρία αυτής.

Πλήρης καταγραφή εκάστης συγγραφικής πηγής πραγματοποιείται προκειμένως, μετά πάσης δυνατής λεπτομέρειας. Αι πλείσται των συγγραφικών τούτων πηγών είναι επώνυμοι, δυνατόν όμως να υπάρχουν και τι-

νες ανώνυμοι ή και ανέκδοτοι. Όσον αφορά τας επωνύμους συγγραφικούς πηγάς, αυτά πρέπει να περιέχουν εκάστοτε τα επόμενα στοιχεία, κατ' απόλυτον λεξιγραφικήν σειράν επωνύμου:

Το πλήρες επίθετον, το αρχικόν κεφαλαίον γράμμα του πατρωνύμου ή του ονόματος του συζύγου, το πλήρες κύριον όνομα ή έστω το αρχικόν γράμμα αυτού. Μετά καταγράφεται ο τίτλος του θέματος της συγγραφικής πηγής. Έπεται κατόπιν το ονοματεπώνυμον ως ανωτέρω του τυχόν μεταφραστού ξένης τινός συγγραφικής πηγής. Εάν πρόκειται περί πλειόνων του ενός συγγραφέως και μεταφραστού, τότε τούτων προηγείται εις την καταχώρησιν εκείνος ο οποίος επίσης προηγείται εις την συγγραφικήν πηγήν και εις την συνέχειαν έπονται οι λοιποί, πάντες δε ούτοι ανεξαρτήτως λεξιγραφικής σειράς μεταξύ των. Εις την συνέχειαν, αναγράφονται: Ο τόπος, ο εκδότης και το έτος εκδόσεως (προκειμένου περί αυτοτελούς εργασίας) και τέλος το σχήμα αυτής και αι σελίδες αι οποίαι ελήφθησαν υπ' όψιν υπό του συγγραφέως της διατριβής. Σχετικώς προς αυτάς, αναγράφονται η πρώτη και μετά παύλαν η τελευταία. Εάν η πηγή προέρχεται από επιστημονικόν περιοδικόν ή και εφημερίδα, τότε αντί των τελευταίως προμνησθέντων στοιχείων δι' αυτοτελή έκδοσιν. αναγράφονται: Ο τίτλος του εντύπου, η ημερομηνία εκδόσεως του, το σχήμα και αι σελίδες της πηγής ταύτης.

2. Η βιβλιογραφία δευτερευόντως και τελικώς, ολοκληρώνει τα μέσα παραβολής και ελέγχου της γνησιότητας του κυρίου κειμένου, ενίοτε δε ενημερώνει τον αναγνώστην επι των πλείστων των χρησίμων δημοσιευμάτων και κειμένων, των σχετικών προς τον τίτλον του θέματος της διατριβής και γενικώς δεδομένης επιστημονικής εργασίας. Η βιβλιογραφία αυτή συνιστά συνήθως τυπικόν κατάλογον, υπό μορφήν ιδίου κεφαλαίου ή παραρτήματος της διατριβής, προστιθέμενου μετά το κύριον κείμενον.

Ενταύθα απαριθμείται, κατ' αύξουσαν αριθμησην και απόλυτον λεξιγραφικήν σειράν των συγγραφέων (φυσικών και νομικών προσώπων). Εκάστη συγγραφή καταχωρείται, όπως ακριβώς και εις τας υποσημειώσεις του κυρίου κειμένου, ήτοι πλήρως. Η πληρότης όμως αυτή ενίοτε δεν περιλαμβάνει και τον αριθμόν των σελίδων, όταν αυτή ευχερώς πραγματοποιείται και ιδίως όταν, κατά τον συγγραφέα, συνιστάται σιωπηρώς εις τον αναγνώστην η αναδρομή αυτού εφ' όλης της οικείας πηγής.

Η προμνησθείσα απαρίθμησις της βιβλιογραφίας εις τας διατριβάς, περιορίζεται μόνον εις έργα αμέσως αναφερόμενα εις το θέμα αυτής, τα οποία μάλιστα πρέπει να έχουν εντύπως παραχθεί. Αι λοιπαί, όμως επιστημονικοί εργα-

σίαι, είναι δυνατόν να παραθέτουν εξαντλητική βιβλιογραφία, έντυπον, επώνυμον, ανώνυμον, ανέκδοτον κ.λ.π. Αρκεί αυτή να άπτεται αμέσως ή και εμμέσως του θέματος. Συνηθίζεται, συνάμα, να περιλαμβάνηται εις αυτήν την βιβλιογραφία και η προμνησθείσα εις τας υποσημειώσεις του κυρίου κειμένου. Τινές δε συγγραφείς, κρίνουν χρήσιμον, όπως τελικώς παρέχουν αξιολόγησιν των συγγραφικών πηγών της βιβλιογραφίας, χάριν διευκολύνσεως των αναγνωστών, ίνα ταύτην χρησιμοποιήσουν δι' ίδιον λογαριασμόν,

Ε'. Η ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΚΑΙ Η ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΩΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

1. Η ολοκληρωθείσα χειρόγραφος διατριβή πρέπει πλέον να ελεγχθή επισταμένως υπό του συγγραφέως της, δια την τυχόν παραμονήν εις το χειρόγραφον τούτο ουσιαστικών και τυπικών ατελειών ή σφαλμάτων. Συνιστάται, μάλιστα όπως ο συγγραφεύς ούτος διατήρηση εις το αρχεϊον του το προαναφερθέν χειρόγραφον επι σεβαστόν χρονικόν διάστημα, ώστε η σκέψις του να απομακρυνθή εξ αυτού. Κατόπιν, ως τρίτος αναγνώστης και δη ελεγκτής να ασκήση τον ως άνω έλεγχον. Τοιουτοτρόπως, προφυλάσσει τον εαυτόν του από το ενδεχόμενον δημιουργίας δυσμενών εντυπώσεων και κρίσεων υπο τρίτων αναγνωστών της διατριβής και ιδιαιτέρως του καθηγητικού προσωπικού του Α.Ε.Ι.

2. Η δακτυλογράφησης ανατίθεται συνήθως εις πεπειραμένον σχετικώς και προσεκτικόν γραφείον δακτυλογραφήσεως, συμφώνως προς τας επιβαλομένας υπό της Γραμματείας του Α.Ε.Ι. οδηγίας. Αι οδηγίαι αύται αναφέρονται εις την προμήθειαν, αρχικώς, της απαιτουμένης ποσότητος και ποιότητος του χάρτου δακτυλογραφήσεως. Ακολούθως, αι οδηγίαι του Α.Ε.Ι. αφορούν την τεχνικήν της δακτυλογραφήσεως, ιδίως την σχετικήν προς την καλαισθητον και ευπρεπή γραφήν. Όταν περατωθή η τοιαύτη δακτυλογράφησης, ο ενδιαφερόμενος, αφού ελέγξη με αντιπαραβολήν την ποσότητα και την ποιότητα του συνόλου των σελίδων της διατριβής, θα πρέπει να θεώρηση ταύτας ότι ευρίσκονται εις ικανοποιητικήν κατάστασιν, δι'εαυτόν και ιδίως το Α.Ε.Ι.

3. Η βιβλιοδέτησις έπεται κατόπιν εις ειδικόν και κατάλληλον πάντοτε κατάστημα, κατά τας υποδείξεις πολλάκις του αυτού Α.Ε.Ι. Μετ' αυτήν δε, ο αυτός ενδιαφερόμενος μεριμνά δια την διανομήν των αντιτύπων τούτων εις τους

αρμοδίου προς μελέτην και κρίσιν Καθηγητάς και προς απονομήν μετέπειτα του επιδιωκουμένου υπό του ενδιαφερομένου ακαδημαϊκού τίτλου.

4. Η πολυγράφησις και παρ' ημίν η εκτύπωσις συνιστά το τελευταίον πλέον στάδιον της όλης διαδικασίας προς συγγραφήν και προς δημοσίευσιν μιας διατριβής. Το σχετικόν έργον ανατίθεται εις ειδικόν και πεπειρασμένον εκδότην (πολυγράφων ή τυπογράφων) δια την συγγραφήν ταύτην, με την εντολήν, όπως δεδομένος αριθμός αντιτύπων περιέχει εις το εξώφυλλον, ότι η διατριβή ενεκρίθη υπό του συγκεκριμένου Ιδρύματος, ως σχετικώς περιγράφεται εις την αρχήν του τρίτου κεφαλαίου της παρούσης μονογραφίας, περί του εξωφύλλου. Πέραν του αριθμού τούτου, δύναται ο ενδιαφερόμενος να παραγγείλη οιονδήποτε πρόσθετον αριθμόν, αντιτύπων, χρήσιμον δια περαιτέρω διανομήν εις βιβλιοπωλεία και τρίτους (βιβλιοθήκας, τύπον, αναγνώστας κ.λ.π.).

Εαν η διατριβή θεωρηθή, ότι είναι πρωτότυπος και συμβάλλει εις την επιστημονικήν πρόοδον, τότε αύτη επιβραβεύεται γενικώς και συντελεί, ώστε ο συγγραφεύς αυτής χαρακτηρισθή ως «δημιουργός γνώσεως» και συνεπώς αντάξιος του επιδιωχθέντος υπ' αυτού ακαδημαϊκού τίτλου. Επί πλέον, τοιουτοτρόπως ούτος αποκτά εμπειρίαν περί την επιστημονικήν έρευναν και την βιβλιογραφικήν χρήσιν.

BIBLIOΓΡΑΦΙΑ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

- Γ ρ α φ ε ί ο υ Ο ι κ ο ν ο μ ι κ ώ ν Ε ρ ε υ ν ώ ν Α ν ω τ ά τ η ς Β ι ο μ η χ α ν ι κ ή ς Σ χ ο λ ή ς Π ε ι ρ α ι ώ ς : Κ α ν ο ν ι σ μ ό ς δ ι α δ ι κ α σ ί α ς κ α τ α ρ τ ί σ ε ω ς κ α ι ε γ κ ρ ί σ ε ω ς π τ υ χ ι α κ ώ ν δ ι α τ ρ ι β ώ ν ε ι ς τ η ν Σ χ ο λ ή ν . Π ε ρ . Σ π ο υ δ α í , 1 9 6 2 - 6 3 , σ σ . 5 5 1 - 4 .
- Ε λ λ η ν ι κ ή ς Κ υ β ε ρ ν ή σ ε ω ς : Δ ι α τ ά γ μ α τ α 1 0 5 τ ο υ έ τ ο υ ς 1 9 4 8 κ α ι 1 8 0 τ ο υ έ τ ο υ ς 1 9 5 8 , (π ε ρ í λ ε ι τ ο υ ρ γ ί α ς τ ο υ ω ς ά ν ω Γ ρ α φ ε ί ο υ) , Α θ ή ν α ι , Ε θ ν ι κ ό ν Τ υ π ο γ ρ α φ ε ί ο ν , Ε φ η μ ε ρ í - δ ε ς Κ υ β ε ρ ν ή σ ε ω ς , 1 9 4 8 κ α ι 1 9 5 8 .
- Κ λ . Β . Μ π α ν τ α λ ο ύ κ α : Ε ι σ α γ ω γ ή ε ι ς τ η ν μ ε θ ο δ ο λ ο γ í α ν τ η ς ο ι κ ο ν ο μ ι κ ή ς ε ρ ε υ ν η ς . Π ε ι ρ α ι ε ύ ς , Γ ρ α φ ε ί ο ν Ο . Ε . Α . Β . Σ . Π . , 1 9 6 3 .
- Δ . Α . Σ ι δ ε ρ ή ς : Σ χ ε δ ι α σ μ ό ς κ α ι π α ρ ο υ σ í α σ η τ η ς ι α τ ρ ι κ ή ς έ ρ ε υ ν α ς . Α θ ή ν α , Δ . Γ ι α ν ν α κ ό - π ο υ λ ο ς , 1 9 8 4 .
- R . B a r a s s : S c i e n t i s t s M u s t W r i t e ; A G u i d e t o B e t t e r W r i t i n g f o r S c i e n t i s t s , E n g i n e e r s , a n d S t u d e n t s . L o n d o n , N e w Y o r k , C h a p m a n a n d H a l l . 1 9 7 8 .

- W.G. Campbell: Form and Style in Thesis Writing. Boston, Houghton Mifflin Co., 1962
- M.R. Emberger and M.R. Hall: Scientific Writing. New York, Harcourt, Brace and Co., 1955.
- G.H. Mills and J.A. Walter: Technical Writing. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1962.
- K.L. Turabian: A Manual for Writers of Term Papers, Theses and Dissertations. Chicago, Ill., The University of Chicago Press, 1955.